

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 30 marca 2011 r.

**Pan
Jan Lewiński
Dyrektor Sądu Okręgowego
w Kaliszu**

LPO-4100-02-01/2011
P/10/008

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu przeprowadziła w Sądzie Okręgowym w Kaliszu kontrolę wykonania w 2010 r. planu finansowego.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 23 marca 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z zastrzeżeniem ocenia wykonanie w 2010 r. planu finansowego przez Dyrektora Sądu Okręgowego w Kaliszu.

1. Realizacja dochodów budżetowych Sądu w kwocie 1.906 tys. zł, tj. wyższej o 90% od zaplanowanej na 2010 r. nie była wynikiem nierzetelnego planowania. Wyższe od zaplanowanych wpływy dotyczyły grzywien i kar pieniężnych od osób fizycznych oraz wpływów z różnych opłat, tj. dochodów trudnych do oszacowania na etapie planowania.

Terminy i kwoty przekazywania przez Sąd na rachunek budżetu państwa dochodów wykonanych w 2010 r., były zgodne z postanowieniami § 13 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 11 stycznia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych².

Zmniejszenie o 62,2 % należności na koniec 2010 r. w porównaniu do 2009 r. było wynikiem, między innymi, odstąpienia od wykonania orzeczeń sądowych na kwotę

---

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. Nr 11, poz. 69

211.840,47 zł. NIK stwierdziła, że brak było podstaw do odpisania kwoty 10.700 zł tych należności (0,6% ogółu dochodów wykonanych w 2010 r.). Odpisów z kartoteki dłużnika, a następnie z ewidencji księgowej z tytułu zasądzonych grzywien, dokonała p.o. zastępcy kierownika sekretariatu, w oparciu o postanowienia o zawieszeniu postępowań wykonawczych. W ocenie NIK praktyka ta jest nieprawidłowa, gdyż podstawą czynności w postępowaniach wykonawczych dotyczących m. in. grzywien stanowią zarządzenia prezesa sądu lub upoważnionego sędziego, które wskazują jakie działania sekretariat ma wykonać. Analogicznie, wykreślenie grzywiny z dziennika należności sądowych powinno nastąpić na podstawie wyraźnej dyspozycji sędziego lub prezesa sądu.

Zmniejszenie o 0,9% poziomu zaległości na koniec 2010 r. w porównaniu do 2009 r. było wynikiem wpłat dokonanych przez dłużników na podstawie wezwań i egzekucji komorniczej.

2. Wprowadzone przez Pana Dyrektora w 2010 r. zmiany w planie wydatków Sądu, polegające na przeniesieniu środków pomiędzy paragrafami klasyfikacji budżetowej w ramach rozdziału, były uzasadnione (usuwanie skutków powodzi oraz zmiany przepisów prawa) i zgodne z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³.

Zwiększenie zaplanowanych wydatków Sądu o kwotę 11.583 zł, pochodzącą z rezerwy celowej na podwyższenie wynagrodzeń nauczycieli zatrudnionych w Rodzinnych Ośrodkach Diagnostyczno-Konsultacyjnych zostało prawidłowo wykorzystane.

Wykonanie planu wydatków budżetowych w kwocie 17.093.536 zł, tj. 93% zaplanowanych w ustawie budżetowej, zapewniło prawidłową realizację zadań. Niewykorzystane środki budżetowe w wysokości 72.056,16 zł zostały terminowo zwrócone na rachunek dysponenta wyższego stopnia.

Wydatków w Sądzie dokonywano zgodnie z procedurami określonymi w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁴, o czym świadczą wyniki badania trzech zamówień publicznych spośród sześciu udzielonych. Roczne sprawozdanie o udzielonych w 2010 r. zamówieniach publicznych sporządzone zostało w terminie określonym w art. 98 ust. 2 tej ustawy, niemniej jednak wykazano w nim dane w kwotach brutto zamiast netto, co spowodowało dwukrotną korektę powyższego sprawozdania w dniach 9 i 11 marca 2011 r.

W Sądzie w 2010 r. wdrożone zostały zadania związane z budżetem zadaniowym. Zadania, podzadania i działania realizowane przez Sąd Okręgowy w Kaliszu w ramach sądownictwa powszechnego, zostały określone przez Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Łodzi, w celu ujednoczenia budżetu zadaniowego sądownictwa na obszarze apelacji i okręgu. W ewidencji księgowej wyodrębnione zostało konto pozabilansowe 930 „Budżet zadaniowy” do księgowania wydatków w układzie zadaniowym.

3. W ocenie NIK, księgi rachunkowe Sądu, jako dysponenta III stopnia są rzetelne z zastrzeżeniem o którym mowa niżej. Ocena ta jest wynikiem badania systemu

---

³ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 ze zm.

rachunkowości i mechanizmów kontroli zarządczej, wiarygodności ksiąg rachunkowych, próby dochodów i wydatków oraz inwentaryzacji.

W dokumentacji określającej politykę rachunkowości Sądu nie określono aktualnej wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jej eksploatacji, co było niezgodne z art. 10 ust. 1 pkt 3c ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁵,

W wyniku badania poprawności sporządzenia i ewidencji dowodów księgowych oraz zasad prowadzenia ewidencji księgowej, którym objęto 217 dokumentów źródłowych na łączną kwotę 3.370.283,01 zł (spośród populacji na kwotę 4.677.338,30 zł) stwierdzono, że dowody księgowe, dokumentujące poniesienie wydatków zawierały określenie rodzaju dowodu, określenie stron, opisu operacji oraz jej wartości, daty dokonania operacji gospodarczej, sporządzenia dowodu, akceptacje pod względem merytorycznym, formalno-rachunkowym (z jednym wyjątkiem), dekretacji, kontroli wstępnej na podstawie art. 54 ustawy z dnia 25 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶ oraz były zatwierdzone do wypłaty przez kierownika jednostki.

Stwierdzono jednak błąd systematyczny polegający na ujmowaniu w ewidencji księgowej faktur, wystawionych przez kontrahentów, w miesiącu akceptacji zobowiązania i zatwierdzenia do wypłaty przez Pana Dyrektora. Praktyka ta wynikała z obowiązującej w Sądzie polityki rachunkowości, w myśl której „dokumenty księgowe emitowane nie przez jednostkę będą księgowane, jako zobowiązanie zgodnie z datą zatwierdzenia (uznania przez jednostkę) dokumentu przez Dyrektora (Kierownika jednostki) Sądu Okręgowego w Kaliszu”. Praktyka ta spowodowała, że zobowiązania w kwocie 568.889,67 zł zostały ujęte w księgach rachunkowych w okresach niezgodnych z datą ich powstania, a ponadto nie zostały wykazane w sprawozdaniach Rb-28 i Rb-Z we właściwych okresach sprawozdawczych

2010 r. Prowadziło to do naruszenia postanowienia art. 20 ust. 1 ustawy o rachunkowości, zgodnie z którym do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym.

Inwentaryzacja, wg stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. została przeprowadzona z naruszeniem postanowień art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy o rachunkowości. Świadczyło o tym zaniechanie objęcia nią zapasów materiałów odpisywanych w koszty, w momencie ich zakupu; zaakceptowanie „milczące” potwierdzenia sald 53 kontrahentów i niezwyfikowanie sald na kontach analitycznych tych kontrahentów. Protokół weryfikacji środków pieniężnych na rachunkach bankowych, potwierdzonych przez bank, nie odzwierciedlał natomiast faktycznego stanu środków na jednym z nich, co w ocenie NIK było działaniem nierzetelnym. NIK zwraca uwagę, że zaniechanie przeprowadzenia inwentaryzacji albo przeprowadzenie inwentaryzacji w sposób niezgodny z przepisami ustawy o rachunkowości nosi znamiona naruszenia dyscypliny finansów publicznych, określonego w art. 18 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych⁷.

---

⁵ Dz. U. z 2009, Nr 152, poz. 1223 ze zm.

⁶ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

⁷ Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.

4. Stan zatrudnienia w Sądzie w 2010 r., w porównaniu do 2009 r. pozostawał na niezmiennym poziomie (147,8 zatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych). Nie zmniejszył się on, mimo rozwiązania z dniem 31 grudnia 2009 r. Wydziału Gospodarczego Sądu. Pracownicy tego wydziału (3 sędziów, referendarz, 3 urzędników, asystent i pracownik obsługi) zwiększyli obsadę pozostałych wydziałów Sądu. Ustalono, że Wydział Gospodarczy Sądu Okręgowego w Kaliszu, utworzony został w 2004 r. w ramach dotychczasowego limitu etatów.

Na wynagrodzenia w 2010 r. wydatkowano zgodnie z planem kwotę 10.919 tys. zł. Szkolenia stażystów, wykonywane przez niektórych pracowników Sądu, na podstawie umów o dzieło, wykraczały poza zakresy obowiązków i odpowiedzialności tych pracowników. NIK zwraca uwagę, że zadania te wykonywane były w czasie pracy, wynikającym z umowy o pracę w Sądzie (za wynagrodzeniem w kwocie 6.288 zł).

5. Za wyjątkiem rocznych sprawozdań budżetowych Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa i Rb-Z o stanie zobowiązań wg tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń, pozostałe roczne sprawozdania budżetowe Rb-23 o stanie środków na rachunkach bankowych, Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych państwowych jednostek budżetowych, Rb-N o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych, przekazywały prawdziwy i rzetelny obraz środków na rachunkach bankowych, dochodów i należności. Sprawozdania roczne Rb-28 i Rb-Z nie odzwierciedlały prawdziwego obrazu zobowiązań, gdyż nie wykazano w nich kwoty 89.285,88 zł (skutek przyjętej w Sądzie praktyki księgowania zobowiązań).

Roczne sprawozdania budżetowe Sądu sporządzone zostały terminowo, a wykazane w nich dane zgodne były z danymi wynikającymi z odpowiednich kont ksiąg rachunkowych oraz z zestawienia obrotów i sald, obejmujących dokumenty zaksięgowane za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 r.

Przedstawiając Panu Dyrektorowi powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy o NIK wnosi o:

- 1) dostosowanie polityki rachunkowości do wymogów ustawy o rachunkowości w zakresie ujmowania w księgach rachunkowych okresu sprawozdawczego, w postaci zapisu, każdego zdarzenia gospodarczego, które nastąpiło w tym okresie,
- 2) zaktualizowanie polityki rachunkowości w zakresie stosowanej wersji programu finansowo-księgowego i wskazania daty rozpoczęcia jej użytkowania,
- 3) podjęcie działań w celu zapewnienia prawidłowego trybu dokonywania odpisów z należności sądowych, w odniesieniu do spraw, w których wydane zostało postanowienie o zawieszeniu postępowań wykonawczych,
- 4) rozważenie wprowadzenia rozwiązań organizacyjnych eliminujących przypadki zlecenia pracownikom administracyjnym zadań kolidujących z czasem pracy, wynikającym z umowy o pracę.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.